

ישאל ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א בראשות מו"ד עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ר

ערש"ק פרשת "אחרי מות-קדושים", ה' אייר תשע"ה גליון מס' 466

"כיצד מתדלקים?!"

כפרי אחד הגיע לעיר לאחר מסע רגלי מפרך שארך מספר שבועות והנה לנגד עיניו המשתהות הבחין ברכבים הנוסעים במהרה וצולחים דרך ארוכה בזמן קצר במיוחד. לשאלתו שאלת תם כיצד קוראים לאותו "בעל-חי", גילו לאזונו הכרויה כי זוהי מכונית - המצאת הקידמה, הטכנולוגיה התקדמה, התפתחה והשתכללה וזכית לראות במו עיניך את אחת מתוצאותיה המפוארות! מרגע זה ואילך נולד לו חלום חדש, לקנות מכונית חדשה, איתה יגיע לכפר, ויגלה לכפריים הנבערים את העולם החדש! ממחשבה למעשה חסך שקל לשקל ואגורה לאגורה, קנה סחורות ומכר ועד מהרה היה בכיסו הסכום הנדרש, אומנם למכונית חדשה אין לו אף מחצית מהנדרש אך לעת עתה מסתפק הוא ביד שניה. החוזה נחתם והמפתחות היו בידיו, סיבב הוא את המפתחות והמכונית זינקה לדרכה, לאחר מרחק לא רב השתתקה המכונית ואכזבתו גאתה, בוודאי הפילו אותי בפח, בליבו חשב. אך החליט להשיב מלחמה שערה! רץ למוכר כצבי וכאייל וביקש את כספו במלואו בחזרה. לתמיהת המוכר על מה הרעש ועל מה המהומה, סיפר את אשר אירע זה עתה, "המכונית ניצבת לה דוממה, כדחליל באמצע הגינה!". המוכר שהתחיל להבין מי ניצב לפניו, התחיל גם הוא לשאול שאלת תם, אולי, חשב אף קויה עמוק בליבו, בכך תבוא התעלומה לפתרונה, "האם תדלקת את המכונית?!", שאל בפליאה. והכפרי במבטו המשתאה, כבר ענה את התשובה, הן זאת לא לימדוהו מעולם... אחים יקרים במה דברים אמורים, זכינו להיות חלק מהעם הנבחר, בני היכלא דמלכא, מצוות רבות לפנינו, מה נעים גורלנו. והאדם שמקיים את המצוות כלאחר יד, בלי שימת הלב, וכמעשה קוף בעלמא, נחסר הרבה ממעלתה וזכותה הגדולה של המצוה, והינו כמעט האדם שיש בידו מכונית יוקרה אך דלק אין הוא ממלא כלל ועיקר... ובפרשתנו מוזהרים אנו: "ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' ". ומה הכוונה וחי בהם והרי סוף אדם למיתה?! אלא פירש רש"י הקדוש ז"ל שהכוונה "לעולם הבא". ובדרך הדרש ניתן לומר וחי בהם - שיהיו לו חיות ושימחה בעשיית המצוות, מכיון שהרצון הטהור וכוונת הלב יסוד גדול הם ואבן פינה לכל הרוצה לעלות ולזכות לקירבת ה', אהבתו ויראתו, והם "הדלק" המניע של כל אשר בשם יהודי יכונה, וכדבריו המסולאים מפז ויקרים מפנינים של רבינו הרמח"ל ב"מסילת ישרים": "ואומנם כבר ידעת שהנרצה יותר בעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשווקת הנשמה!" ואף המשיך והאריך ואף עיצה טובה השמיענו כיצד יזכה האדם שתלהט נפשו לעבודת בוראו: "שיזדרז ברצונו כדי שימשך מזה שתולד בו החמדה בטבע, כי התנועה החיצונית מעוררת הפנימית!", כלומר שיעשה המצוות בזריזות הגוף בתנועה ובהתעוררות וישפיע זה על תוכיות ליבו ותגדל אהבתו אל הבורא יתברך. ולא זאת אף זאת הוסיף וגילה לנו רז נוסף כיצד נוכל להגדיל להמשיך ו"לתדלק" את המכונית שתגיע אל יעדה וחלילה לא באמצע תיתקע... "ואומנם מה שיוכל להגביר את ההתעוררות הזו הוא ההסתכלות ברוב הטובות שהקדוש ברוך הוא עושה בכל עת ובכל שעה והנפלאות הגדולות שעושה עימו מעת הלידה עד היום האחרון, כי כל מה שירבה להסתכל ולהתבונן בדברים אלה, הנה ירבה להכיר לעצמו חובה רבה אל האל המיטיב לו... ובהסתכלו בטובות אלה שהוא מקבל ממנו, ודאי שיתעורר לעבודתו, כל שכן אם יתבונן להיות כל טובו תלוי בידו יתברך ומה שמצטרך לו ומה שמוכרח אליו ממנו יתברך הוא ולא מאחר!" קוראים יקרים זכינו במצוות לרוב, נזדרז, נתבונן, נלמד מוסר בספרים המלהיבים את הלב לעבודת הבורא ונזכה לקיים את המצוות באהבה ויראה ושימחה רבה וניזכה לכל הברכות והישועות!

עולם שכולו שבת.

המשנה במסכת ראש השנה (כה.) מספרת על אירוע מענין שיתרחש בתקופת התנאים הקדושים. באותה תקופה היו זוכים לקיים מצוה יקרה מן התורה - קידוש החודש על פי עדים. והנה בסוף חודש אלול זוג עדים באו להעיד שראו את הלבנה. רבן גמליאל קיבל באהבה ובחיבה את עדותם. היום נחוג את ראש השנה ובעוד תשעה ימים נצום ביום הכיפורים. רבי דוסא בן הרכינס חלק וסבר שעדי שקר הם. גם רבי יהושוע הסכים לסברתו של רבי דוסא בן הרכינס וסבר שיש לעבר את החודש. מחוץ יש לחוג את ראש השנה וממילא רק בעוד עשרה ימים יש לצום ביום הכיפורים. כששמע על כך רבן גמליאל חשש מאוד. לא על כבודו חלילה חשש אלא חשש שהדבר יעורר פילוג ומחלוקת בעם, שכן רבי יהושוע אב בית דין היה ובעל מעמד רם ויתכן שישחוף אחריו רבים מישראל. מיד קיים רבן גמליאל נהוג נשיאותן בריבים וגזר על רבי יהושוע לבוא אליו במקלו ומעותיו ביום הכיפורים שחל להיות בחשבונו! רבי יהושוע התמלא צער וחלחלה, כיצד יחלל את היום הקדוש, אך חזקה עליו גזרתו של נשיא ישראל. רבי עקיבא שמע על מהלך הדברים, הלך לנחם את רבי יהושוע. רבי יהושוע אמר לרבי עקיבא שהיה מעדיף להיות מרותק למיתת חוליו שנה תמימה ובלבד שלא יגזר עליו דבר כזה. המשנה ממשיכה ומספרת שרבי עקיבא ניחמו והלך רבי יהושוע וקיים את דברי רבן גמליאל. אחים ואחיות יקרים, כל אחד מאיתנו היה מזדעזע אם היה מחלל את היום הקדוש יום הכיפורים המוכרז בפרשתנו, האם ידעתם ששבת קודש חשובה לא פחות ואף יותר מיום הכיפורים, חובה עלינו לשמור על השבת וללמוד את הלכותיה, לייקר ולענג את היום הקדוש, וניזכה לעולם שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים!

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

	כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו תם
ת"א	18:54	19:55	20:28
י"ם	18:39	19:53	20:32
חיפה	18:46	19:56	20:32
ב"ש	18:58	19:54	20:31

הפטרה: ס. בן אדם וכו' ה' הדרוש א. הלא כבני כושיים

מטעמים לשבת

תעשׂו" (יח,ג)

כתב השפת אמת: אין כאן הכוונה לעבירות, שכן זה הלא נאמר להלן בפירוש, אלא שאפילו הפעולות והמעשים שמותר לעשותם, דברי הרשות, גם את אלה אל תעשו כדרך שעושים אותם הגויים במצרים ובכנען. אל תהא אכילתכם כאכילת גוי ואל תהא שנתכם כשינת גוי...

(מעינה של תורה)

"כתונת בר קודשׁ ילבשׁ" (טז,ד)

הסביר רבינו ה"אור החיים" הקדוש זצ"ל, שהכתוב בא להדגיש ולומר, שלא נחשוב שבגדי הכהונה הגדולה (חושן ואיפוד, המעיל ופממונו וציץ הזהב) הם שצריכים להיות של קודש, אבל הכתונת - שכל אדם לובשה - הרי היא לבוש בסיסי ויכולה להיות של חולין. לא כן, אלא הכתונת והמכנסיים, אף הם קודש. ומכאן נלמד, שלא רק מעשים נשגבים כתפילה ולימוד קודש הם, אלא גם מעשים בסיסיים כאכילה ושתייה, שינה ומנוחה, שיחה ודיבור חייבים להעשות בקדושה, בבחינת "כל מעשיך יהיו לשם שמים!"

(מעייני השבוע)

את הדור ("אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור"), והרי אמרו חכמינו שהמעיל היה מכפר על עוון לשון הרע, אם כן זוהי הכוונה שבדבר: "מעיל היו חסרים" - חסרים היו נדב ואביהוא כפרה על עוון לשון הרע ולכן נענשו...

(תורת הפרשה)

"כמעשה ארץ מצרים אשר"

יעיבתם בה לא תעשׂו" (יח,ג)

כתב בספר לחמי תודה כאשר העבידו מצרים את בני ישראל בפרך, היו מהפכים את הסדר ונותנים מלאכת אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים. לפיכך מזהירה התורה ואומרת, לבל יעשו בני ישראל כן, אלא שהאנשים יעסקו בשלהם והנשים - בשלהן, שלא כנהוג בימינו, שהאנשים החייבים להצמיח שערות - הפאות והזקן - מסתפרים ומתגלחים דווקא, ואילו הנשים האסורות לגלות את שערן - מצמיחות אותן ומהלכות פרועות ראש...

(מעינה של תורה)

"כמעשה ארץ מצרים...
וכמעשה ארץ כנען... לא

"וידבר ה' אל משה אזורי מות"

שני בני אהרן" (א,טו)

כתב בספר דרש משה: יש להבין, איזה מאמר אמר לו בזה שאמר "אחרי מות שני בני אהרן"? ויש לומר, שזה בעצמו מאמר שלם, שבני אהרן גדולי וקדושי הדור מתו בשביל איזה חטא, אם כן נדע מזה איך שאנו אזובי הקיר צריכים לחוש ולפשפש במעשינו, וכמו שאמר משה רבינו לעיל בפרשת שמיני (יג,ג): "הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי הקדש ועל פני כל העם אכבד", ופירש רש"י: "כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בצדיקים, מתיירא ומתעלה ומתקלס, אם כך באלו כל שכן ברשעים".

(תורת הפרשה)

"אזורי מות שני בני אהרן"

(א,טו)

לא מתו בני אהרן אלא על שנכנסו מחוסרי בגדים. ומה היו חסרים? - מעיל היו חסרים (ויקרא רבה כו,ו). לכאורה יש לשאול, מה ראו חכמי המדרש להזכיר את המעיל יותר מאשר בגדיו של כהן גדול? משום שלפי המדרש הרי חטאו נדב ואביהוא בזה, שדיברו לשון הרע על משה ועל אהרן ואמרו שכבר זקנים הם מלהנהיג

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

אינו מקיים ואינו עושה מאומה, אך החכם מקיים, וכאשר אדם מקיים, קל יותר להסביר שכן הפעולות גורמות ללב להימשך ולעשות מעשים. ומספרים על הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שבהיותו רב בלונדון הגיע אליו יהודי שביקש לדעת מדוע אנו צריכים להניח בכל יום תפילין ואף אמר שאם הרב יסביר לו והדברים "יסתדרו לו" אז יתחיל להניח תפילין בעצמו, והרב שראה והבין שהאדם מדבר כך מתוך בורות ולא מתוך קינטור אמר לו: "אעשה איתך עסק, אם תניח תפילין שלושים יום ותתפלל במנין הסביר לך כל מה שתראה וגם תהיה מרוצה". הסכים היהודי אך לא חזר לאחר חודש, והסביר הגר"י אברמסקי שהגיע לתנאי זה רק מכוח הידיעה שהמעשה החיצוני משפיע על הלב, ואף אם אנו רואים אנשים שכביכול לא מושפעים מקיום התורה והמצוות, אין בזה ממש, אלא צריך זמן וה' משפיע. ומסופר על הגה"ק בעל ה"שפע חיים" מצאנז זיע"א שלאחר השואה האיומה בארצות אירופה, עבר לגור בארה"ב לתקופת מה ופגש בחור שאיבד את כל משפחתו ובד בבד השיל מעליו כל זיק ליהדות ולשמירת המצוות, הרבי בכה וישב לשוחח עימו על חשיבות לימוד התורה ובהיות שהבחור אהב מאוד ללכת לקולנוע, דבר שהיה "הלהיט" של אותם ימים, הבטיחו הרבי שאם ילמד תורה בישיבתו הוא אישית יקנה לו כל יום כרטיס לקולנוע, ההסכם נחתם והרבי בכל יום היה מכניסו בלילה לחדרו ונותן לו כרטיס לקולנוע, המצב נמשך שבועות בודדים אך הבחור בעצמו כבר לא חפץ בזה משום שאור התורה השפיע עליו, והוא אשר לימדונו שאחר הפעולות נמשכים הלבבות.

(כתונת פסים למור"ר שליט"א ח"ג עמ"ד-רכב)

מסופר על הגאון רבי אליהו חיים מייזל רבה של לודז' שבאחת השנים כשהחורף היה קשה מנשוא וסופות שלגים השתוללו ברחבי העיר, הכריז על מגבית חרום של עצים להסקה לטובת הזקנים והעניים שבעיר, והרב בעצמו טרח לגייס כספים ותורמים למצוה גדולה ונעלה זו. ובאותה העיר גר גביר עשיר מופלג שהרב רצה להתרים אותו סכום גדול לטובת העניים, ואכן הלך אליו הרב בשעת לילה מאוחרת וכאשר פתחה המשרתת את הדלת אמר לה הרב לקרוא לגביר החוצה, הגביר עטף עצמו בחלוקי צמר ובצעפיים ויצא רועד מקור החוצה, ביקש מהרב להיכנס לסלון ולהתחמם, אך הרב בשלו! נדבר בחוץ! התחיל הרב לספר לו סיפורי מעשיות בשבח הנושא בעול עם חברו והגביר שמות כשכולו רועד מקור, הן מפונק הוא ולא טעם מימיו את העוני ואף לא חש את הקור החודר לעצמות, ואז כשראה הרב שהעשיר מרגיש על בשרו את הקור, הסביר לו את סיבת בואו והעשיר נתן חלקו בעין יפה ואז אמר לו הרב, שאפשר להיכנס ולהמשיך לדבר בפנים, ובסלון המוסק ישבו ושוחחו הלאה בדברי תורה ומוסר. בסוף שיחתם קודם צאתו של הרב שאלו הגביר מדוע רצה לדבר דווקא בחוץ? וכי מה לא טוב כאן בסלון? הסביר לו הרב שכאשר היה בחוץ תרם יותר כסף משום שהרגיש על בשרו מהו קור, מה סובלים העניים, אך כאשר מסבירים לאדם על קור והוא יושב בסלון מוסק התוצאות הן... וזהו אחר הפעולות נמשכים הלבבות, עבודת ה' צריכה להיות תמידית, עיקשת, ללא הסברים וגם ללא הבנה, אנו חיילים המצייתים להוראות! הלא גם בהגדה של פסח רואים אנו את הבן החכם והבן הרשע שואלים שאלות, אך לחכם עונים ולרשע מקהים את שיניו ומדוע? מפני שהרשע רק שואל,

והייתם לי סגולה

עין הרע - החושש מעין הרע ישא עימו מעט מצמח "פיגם" הנקרא "רודא" וכן מצמח הנקרא "זעתר".
עין הרע - האוכל דגים בסעודה שלישית של שבת זוכה להיות שמור מעין הרע ומיצר הרע ומכל מיני מזיקים כל ימי השבוע.

עין הרע - שמיעת ברכת כהנים היא סגולה להנצל מעין הרע.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זינוך הבנים

אוצר יקר בידינו נשמור עליו

נאמר בתלמוד: אמר רב יהודה אמר רב: מהו שכתוב (דברי הימים א, טז, כב) "אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו"? - "אל תגעו במשיחי" - אלו תינוקות של בית רבן. "ובנביאי אל תרעו" - אלו תלמידי חכמים. אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן. אמר לו רב פפא לאביי: מה עם תורתך ותורתך? השיב לו: אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא. ואמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש. ואמר ריש לקיש לרבי יהודה נשיאה: כך מקובלני מאבותי, ויש אומרים מאבותיך: כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה (שבת קיט:). נאמר במדרש: בשעה שנחתמו אותן האגרות וניתנו ביד המן, ויבוא שמח הוא וכל בני חבורתו ופגעו במרדכי שהוא הולך לפניו, וראה מרדכי שלושה תינוקות שהיו באים מבית הספר, ורץ מרדכי אחריהם. וכשראה המן שהיה רץ מרדכי אחרי התינוקות, הלכו אחרי מרדכי לדעת מה ישאל מרדכי מהם. כיון שהגיע מרדכי אצל התינוקות, שאל לאחד מהם פסוק לי פסוק! אמר לו (משלי ג, כה): "אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבוא". פתח השני ואמר: אני קריתי היום ובזה הפסוק עמדתי מבית הספר (ישעיה ח, י): "עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל". פתח השלישי ואמר (שם מו, ד): "ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול, אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט". כיון ששמע מרדכי כך - שחק והיה שמח שמחה גדולה. אמר לו המן: מה היא זאת השמחה ששמחת לדברי התינוקות הללו? אמר: על בשורות טובות שבישרוני, שלא אפחד מן העצה הרעה שיעצת עלינו. מיד כעס המן הרשע ואמר: אין אני שולח ידי תחילה אלא באלו התינוקות (אסתר רבה ז, יז).

מתנה נפלאה נתן לנו הקב"ה, נשמות החביבות לפניו יתברך וחובה עלינו לשמרם כשמן זית זך שאינו מתערב במשקים אחרים, לשמור על טהרת הילדים ועל קדושת הבית, וה' יזכנו לראות נחת מכל יוצאי חלצינו כולם אהובים ברורים וקדושים, אכ"ר.

שלום בית

עיקר בנין הבית - מידות טובות

בספר פניני רבינו הקהילות יעקב חלק א' מובא שהגה"ק הסטייפלר זיע"א ביקש מרב גדול אחד להתעניין בשידוך עבור נכדתו, שאל אותו רב גדול אחד: איזה מעלות צריך להיות לבחור המבוקש? השיב לו הרב קנייבסקי: איננו צריכים הרבה מעלות וענינים, רק שלושה דברים בלבד: התמדה, שכל הישר, מידות טובות... ואז שאלו הרב: אם הוא מתמיד ושקדן גדול בתורה, הלא כבר ממילא יש לו מידות טובות? השיב הרב קנייבסקי: אסביר לכם מה זה מתמיד? - הוא כבר יושב בישיבה שש שנים בהתמדה רבה ליד ה"סטנדר" והגמרא ולומד בשקידה. והנה עם ה"סטנדר" והגמרא יש לו "שלום בית" מופלג... הם לא דורשים ממנו כלום... עוד אף פעם לא קרה שה"סטנדר" יבקש ממנו עזרה באיזה ענין, לא לשפוך את הזבל ולא לקנות במכולת, ולא לגשת לסדר איזה ענינים. אף פעם לא קרה שה"סטנדר" הראה לו פנים זועפות. אף פעם לא קרה של"סטנדר" לא היה מצב רוח, וציפה ממנו שידבר על ליבו דברים טובים וניחומים, ויעודד אותו בדברים מתוקים ומבוססים. ואף פעם לא קרה שה"סטנדר" חלה והיה צריך לטפל בו... והנה פתאום הוא צריך להתחיל לגור עם בן אדם שני, שהיא האישה, שכל הנ"ל יכול לקרות שם, ולזה מוכרח שיהיה בעל מידות טובות, כי השקידה המופלגת לא הרגילה אותו לכל הנ"ל... והוסיף לשאול הרב הנ"ל את הרב קנייבסקי: ומה זה שהתורה מעדנת את הלומד?... והשיב הרב קנייבסקי: בודאי, יש כאלו שאילו לא למדו תורה, היו בגדר חיות טורפות, רוצחים, ועל ידי הלימוד בשקידה - ניצלו מכל זה, אבל עדיין אינו מוכרח שהוא בעל מידות טובות, אלא מי שעובד על זה, בלימוד המוסר הרבה, ובבדיקת מצבו הרוחני תמיד, ובשבירת מידותיו ותאוותיו ורצונותיו, ואז נהיה בעל מידות טובות...

דברים אלו חוצבי להבות אש לחזק את ענין לימוד המוסר בבית ביחד לעדן את המידות, לשוברן ולהפכן לטוב והזורעים בדמעה ברינה יקצורו.

אמרי שפר

רה"ק רבי חיים מצאנז אומר: שכר המצוה - עבור הרצון לקיימה כי המעשה אינו מכוח האדם.

רה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי אומר: שכר השמחה בעשיית המצוה מרובה על שכר המצוה עצמה.

רה"ק רבי חיים יוסף דוד אזולאי אומר: הידור מצוה - שיהיה שמח מאוד בעשייתה.

רה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: "וחי בהם" (ויקרא יח, ה) - שיעשה המצוה בחיות ובלהט.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

לו מה תעשה? סבר וקיבל. לימים נמלך אותו מסית בדעתו ואמר: מה עשיתי? אני עצמי הלכתי והושבתי את שונאי בעבודה נאה המכניסה שלושים רובל לחודש! וכי ראוי הוא שהעשה לו כך? הלך שוב אל העשיר, והפעם היכה בלשונו את שונאו ואמר עליו כל דבר רע, עד כי עלה בידו להבאיש את ריחו בעיני נותן לחמו, והלה עמד ופיטר אותו מעבודתו מכל וכל. ממש כך עושה היצר הרע, כשהוא בא להסיתנו ולהדיחנו מדרך התורה. כשהוא רואה יהודי שמורא שמים עליו, והוא מקיים תורה ומצוות, מיד חורה לו הדבר, שהרי הוא יודע מה רב יהיה שכרו של יהודי זה בעולם הבא. ולכן הוא בא אליו ומספר לו, שענין זה אינו כדאי לו כלל. אלא מאי? "חצר" אחת יש לו, כלומר העולם הזה, שעד כה לא נהנה ממנה, ולכן כדאי לו דווקא להתעסק בה מעכשיו. נפתה היהודי לדבריו ושומע לו. ברם, אחר כך רואה היצר, שגם זה יותר מידי, כי עינו צרה אף במעט ההנאה שנהנה היהודי בעולם הזה, מיד הוא עולה ומקטרטג עליו ואומר: "ראו מה הוא עושה בכסף שניתן בידו! מלא הוא חטאים כרימון! תורה אינו לומד ומצוות אינו מקיים". וכך הוא מקטרטג והולך עד שהוא טורדו מן העולם...

(משלי החפץ חיים)

רצונכם לדעת כיצד עושה מלאכתו מנוול זה, שנאמר עליו (בבא בתרא טז): "יורד ומטעה, עולה ומרגיז?" אמשול לכם משל, למה הדבר דומה. לאחד ששמע, כי שונאו בנפש נתמנה להיות מנהל פנקסי החשבונות אצל פלוני עשיר שבעיר, ולא זו בלבד אלא אף ממון רב הוקצב לו בשכרו - מאה רובל לחודש. חרה לו היטב על דבר זה. הכיצד יזכה שונאו בטובה כזאת, משרה מכובדת ששכר כזה בצידה. מה עשה? הלך לאותו עשיר ואמר לו: "שמעתי שיש לך חצר גדולה, שאין בה כל שימוש ואינה מכניסה לך רווחים. סבור אני, שכאילו הפקדתה עליה אדם חרוץ ונאמן, היה יכול לעשות שם דברים שונים ולהביא לך הכנסה מרובה. אם לעצתי תשמע, הפקד עליה אדם פלוני, העוסק עתה בנייהול פנקסי החשבונות שלך, שכן מכיר אני בו, כי איש נאמן הוא ורב פעלים". נכנס הדבר בליבו של העשיר, ונתפתה לשמוע בעצתו של אותו אדם. הלך והעביר את מנהל הפנקסים מעבודתו, מינה אחר במקומו, ואותו הפקיד על החצר השוממה על מנת שיעשה בה שימושים שונים. מכיון שעבודה זו פחותה היתה בערכה מעבודת החשבונות, הפחית לו משכרו והעמידו על שלושים רובל לחודש. היה הדבר קשה מאוד על מנהל הפנקסים, ברם לו היה בידו לעשות כנגד זה מאומה, שכן אם כך רצונו של מיטיבו ואיש חסדו, היאך יאמר

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

עצמם, ותבוא עליהם ברכה. ✓ יש נוהגים להקל במקום הצורך להתפלל ערבית מבעוד יום אחר פלג המנחה ויש להם על מה שיסמוכו. אבל המתפלל ביחידות, אין לו להתפלל ערבית מבעוד יום, אלא ימתין עד הלילה כדי להתפלל תפילת ערבית. ✓ אם אין מניין בלילה להתפלל ערבית, עדיף להתפלל מבעוד יום (לאחר פלג המנחה) במנין, ולא להתפלל בלילה ביחידות. ✓ הרגיל להתפלל תפילת ערבית בצאת הכוכבים, וכשהיה בציבור שמתפללים ערבית מבעוד יום, טעה והתחיל עימהם בברכות קריאת שמע, יגמור את ברכות קריאת שמע עד שמונה עשרה כדי שלא יהיה ברכה לבטלה, וכשיגיע הלילה יקרא קריאת שמע בלא ברכות ויתפלל בציבור. ומכל מקום אם לא יהיה לו מניין בלילה, יתפלל עם הציבור עכשיו, ובתנאי שלא התפלל מנחה אחרי פלג המנחה באותו יום. ✓ יחיד הרגיל להתפלל אחרי צאת הכוכבים, וטעה שחשב שצאת הכוכבים והקדים להתפלל ערבית מפלג המנחה, יחזור להתפלל ערבית בצאת הכוכבים, אף שבאותו יום התפלל מנחה לפני פלג המנחה. שמכיון שהתפלל על דעת שהוא לילה ממש, ואילולי כן לא היה רוצה להתפלל, לכן צריך לחזור ולהתפלל. וכל זה ביחיד, אבל ציבור שטעו והתפללו לא מטריחים אותם לחזור ולהתפלל.

(התפילה והלכותיה)

קראו קריאת שמע. ומכל מקום כשמגיע זמן צאת הכוכבים ממש, נכון לזוהר גם בזה. ✓ המנהג פשוט בסעודות גדולות (כגון סעודת נישואין) להתפלל ערבית לפני הסעודה. ✓ יש ללמד זכות והיתר להקל לאכול לפני תפילת ערבית לאדם שמקפיד להתפלל בציבור בזמן קבוע, שנחשב הדבר כהעמדת שומר עליו שמזכירו להתפלל, ויש שכתב שגם באופן שכזה, צריך להעמיד שומר. ✓ יש להקל לנשים לאכול ולסעוד סעודת הערב לפני תפילת ערבית, כיון שרוב הנשים לא נהגו להתפלל תפילת ערבית. ✓ האישה יראת ה' היא תתהלל ליתן דעתה על בעלה ובניה קודם אכילה, אם יתפללו ערבית. ✓ מצוה מן המובחר להתפלל ערבית לאחר צאת הכוכבים, מכל מקום הנוהגים להתפלל תפילת ערבית אחר שקיעת החמה בזמן בין השמשות, וחוזרים לאחר מכן וקוראים קריאת שמע בעת שהוא לילה ודאי, יש להם על מה שיסמוכו וכן דעת כמה מרבתינו המקובלים, שיש להתפלל מיד לאחר שקיעת החמה, כדי שיתפלל בזמן שהוא קרוב יותר ליום, ויהיו שלושת התפילות ביום. ✓ בית הכנסת שנהגו בו להתפלל ערבית עשרים דקות אחר השקיעה, והתעוררו כמה מתפללים להחמיר ולאחר את הזמן, אין בכוחם לשנות, כי כך היה נהוג תמיד גם בירושלים להתפלל כעבור עשרים דקות אחר השקיעה, והמהדרים יחמירו רק על

✓ אסור להתחיל לאכול חצי שעה לפני צאת הכוכבים (שהוא זמן קריאת שמע של ערבית) שמא ימשך בסעודתו ופעמים ישתקע על ידי זה גם בשינה, וישכח לקרוא קריאת שמע. ואם התחיל לאכול, אזי כשיגיע זמן קריאת שמע, יקרא קריאת שמע בלא ברכותיה, וכשיסיים סעודתו יקרא קריאת שמע שנית בברכותיה ויתפלל ערבית כרגיל. ✓ אם אמר לחבירו (שאינו אוכל) שיזכירנו להתפלל, מותר לאכול אפילו אחר צאת הכוכבים. ויש שכתב שלענין קריאת שמע (שהיא דאורייתא) לא מועיל שומר, ולכן אם מוכרח לאכול, יקרא קריאת שמע, ויוכל להעמיד לו שומר שיזכיר לו להתפלל ערבית, או שיכין שעון מעורר, ויקבל עליו להפסיק לאכול שיצלצל השעון. ✓ טעימה מותרת, והיינו פת ומזונות עד שיעור כביצה וההיתר בטעימה הוא אפילו אם כבר הגיע זמן תפילת ערבית. ופירות ומיני מתיקה יכול לאכול אפילו בכמות מרובה וגם רשאי לשתות שתיה שאינה משכרת אפילו בכמות מרובה. ✓ ציבור שמקדימים להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה, רשאים לאכול לפני פלג המנחה, כיון שלא אסרו לאכול אלא חצי שעה לפני צאת הכוכבים שהוא הזמן העיקרי של קריאת שמע. ✓ המתפללים ערבית מבעוד יום שצריכים לחזור ולקרוא קריאת שמע בצאת הכוכבים, אף על פי כן מותר להם לאכול לפני שיקראו שנית, שהרי כבר